

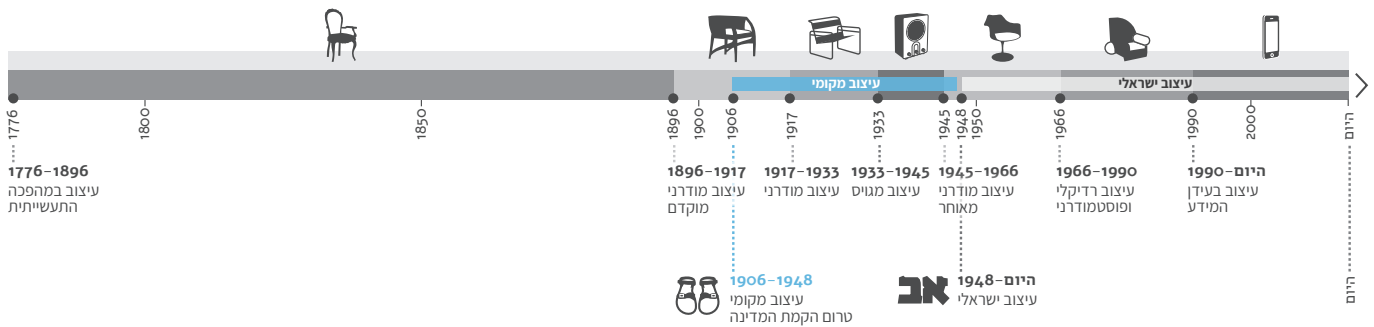
יצירות במקצוע מוביל

אמנות שימושית

חלק ג': היבטים בתולדות העיצוב

240 ש"ש | (כיתות י"א-י"ב)

חלק ג. 9. העיצוב המקומי טרום הקמת המדינה

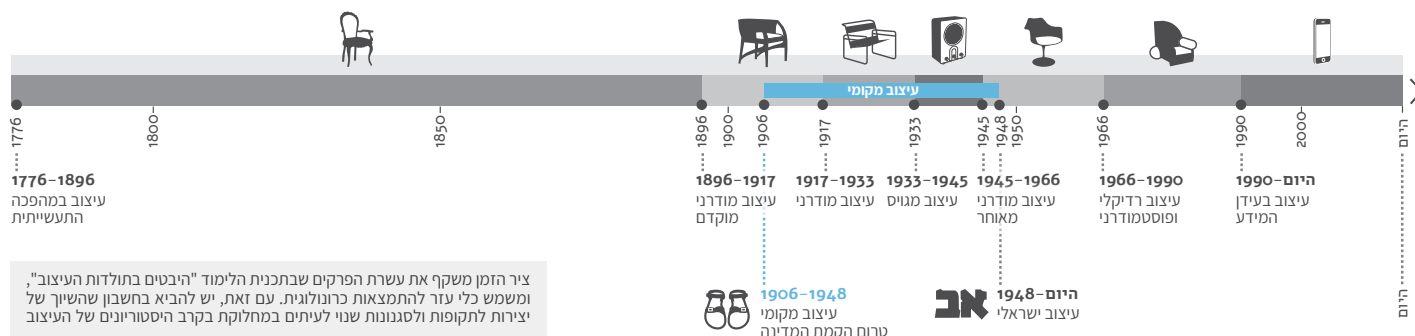
המינהל לתקשוב טכנולוגיה ומערכות מידע
משרד החינוך

© כל הזכויות שמורות למשרד החינוך

פיתוח חומרי הלימוד

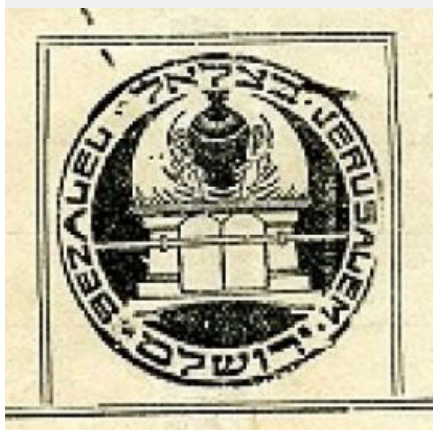
פיתוח
משרד החינוך, מנהל תקשוב, טכנולוגיה ומערכות מידע, מגמת אמנויות העיצוב
מפמ"ר אמנויות העיצוב
גב' עינת קריצ'מן
גוף מבצע
רשת עמל
פיתוח וכתיבה
ריבד רובנר, יובל אברמי, שני שילה
ייעוץ ועריכה אקדמית
ד"ר דיויד גוס
עריכה דידקטית ואינפוגרפיקה
גב' רינת סופר גרינפלד
עריכת תוכן
גב' שרית זיו
זכויות יוצרים
ד"ר מאשה גרובמן
עריכה גרפית
גב' אפרת יצחקוב, גב' דגנית סטניצקי, ציפי לנקין
ניהול וריכוז
גב' רעות מידד, רשת עמל

היצירה:

לוגו בצלאל

אפרים משה ליליאן, לוגו בצלאל, 1906. מוזיאון ישראל. צילום: מוזיאון ישראל.

שם היצירה: לוגו בצלאל
שנה: 1906
טכנולוגיות ייצור: דיו על נייר
מעצב: אפרים משה ליליין
סגנון: יוגנדשטיל

הקמת בצלאל הייתה הגשמה של חזון ליצירתו של עיצוב ציוני, ותוצרי בית הספר הגדירו סגנון עיצוב עברי חדש וכן שימשו לתעמולה לטובת הרעיון הציוני ועידוד יהודים ברחבי העולם לעלות לארץ ישראל.

בין המעצבים הבולטים בבצלאל באותה תקופה היה אפרים משה ליליין, שסגנונו התבטא בשילוב בין סגנונות אירופאיים שונים לבין נושאים עבריים וציוניים, כגון סצנות מקראיות או עיסוק בגאולת עם ישראל ובשיבתו לארצו. ליליין נבחר לעצב את סמל בצלאל, והוא עשה זאת בסגנונו הגרפי האופייני.

סמל בצלאל מורכב ממספר אלמנטים הנתונים במסגרת עגולה. במרכז הסמל נראה ארון הברית שבו, לפי המסורת היהודית, הונחו לוחות הברית. את הארון עיצב בצלאל בן אורי, האדריכל והמעצב הראשי של המשכן המקראי, שעל שמו נקרא בית הספר בצלאל. הארון מעוצב כתיבה מדורגת בראשה ובתחתיתה. לתיבה יש מעין רגליים שהיא ניצבת עליהן, והיא מחוברת למוטות אחיזה באמצעות טבעות. בנוסף למוטות, בצד הארון ובמרכז הסמל ממוקמים לוחות הברית. אפשר לזהותם לפי ייצוגם האופייני: שני לוחות מלבניים שראשיהם מעוגלים. על ראש הארון יושבים שני כרובים

– יצורים דמויי מלאכים – הפונים זה אל זה. בין כנפיהם של הכרובים ניתן לראות שמש, המיוצגת במספר מעגלים קונצנטריים בעוביים שונים בצבעי שחור ולבן זה בתוך זה. מתוך המעגלים יוצאות קרני שמש – קווים לבנים על הרקע השחור של הסמל. מסביב לחלק המרכזי יש טבעת לבנה ובתוכה ארבע מילים: בראש המסגרת ובתחתיתה המילים "בצלאל" ו"ירושלם" בהתאמה, ובשמאלה ובימינה אותן מילים בכתב לטיני.

בהתאם לסגנונו של ליליין, הסמל מערב מספר סגנונות אירופאיים: יוגנדשטיל ואר נובו בגישה הגרפית לדימוי, המורכב ממשטחי צבע לבנים ומקווי מתאר שחורים ועבים, ובטיפוגרפיה המורכבת מאותיות מסתלסלות; וארטס אנד קראפטס המתבטא במסגרת המקיפה את הדימוי המרכזי, מאפיין שתנועה זו לקחה בתורה מעבודות מימי הביניים.

הסמל תרם להפצת מוטיב השמש כמוטיב מרכזי המסמל את גאולת ציון באמנות הציונית של ראשית המאה ה-20, והוא משמש כסמל המוסד עד היום.

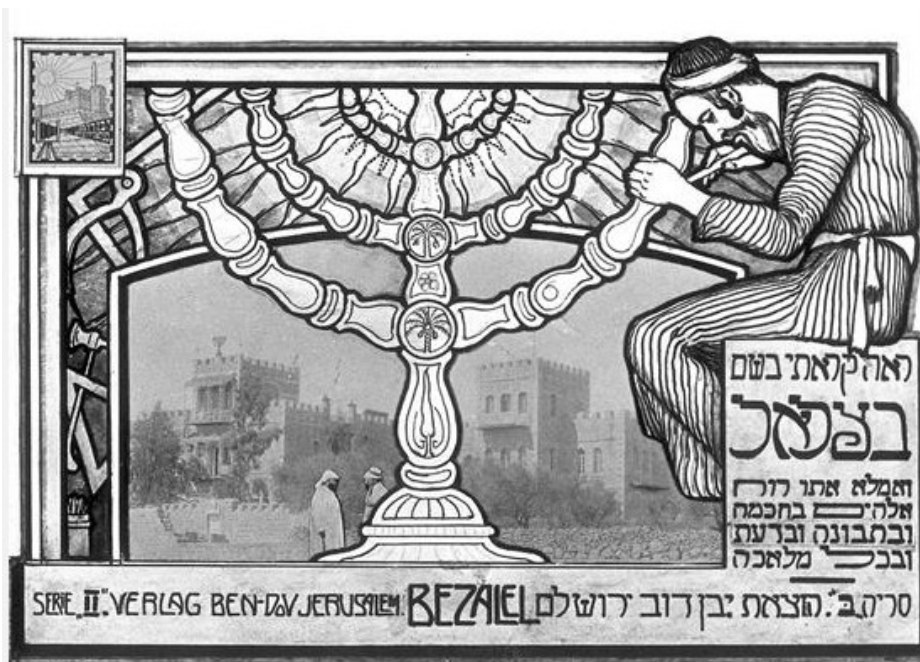
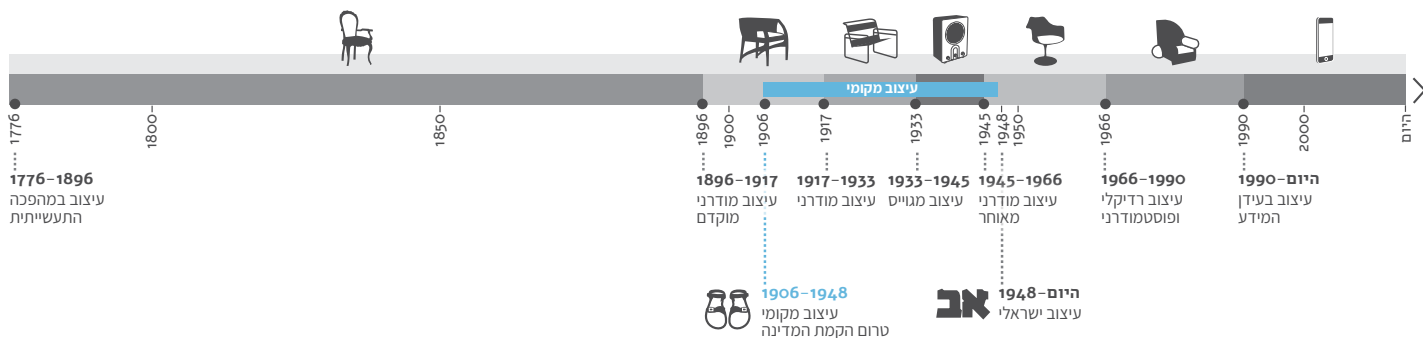
- אתר הבית של האקדמיה לאמנות ועיצוב בצלאל:

[/http://www.bezalel.ac.il](http://www.bezalel.ac.il)

שם הכותב: יובל אברמי

תאריך: 27.3.19

משרד החינוך מנהל תקשוב, טכנולוגיה ומערכות מידע, הפיקוח על מגמת אמנויות העיצוב

היצירה: ראה קראתי בשם בצלאל

יעקב בן דב, ראה קראתי בשם בצלאל, גלויה, 1929. צילום: בצלאל קטלוג, בצלאל, האקדמיה לאמנות ועיצוב.

שם היצירה: ראה קראתי בשם בצלאל

שנה: 1929

טכנולוגיות ייצור: פוטומונטאז', איור

תצלום: יעקב בן דב, איור ועיצוב: שמואל בן דוד, הוצאת י. בן דוב

פרטים

יעקב בן דב היה מחלוצי הצלמים היהודיים בארץ ישראל, אשר נודע כ"חלוץ הפילם הארץ-ישראלי" ו"אבי הסרט העברי". בן דב הצליח להשיג ציוד ראינוע והחל מצלם איתו את חיי התושבים בארץ ישראל, ובין השאר תיעד בווידאו את כניסת הגנרל אלנבי לירושלים בשנת 1917, וכן צילם מדי שנה סרט תיעודי מקומי. בשנת 1910 הקים בן דב את מחלקת הצילום בבצלאל, וביחד עם בוריס שץ שאף לייסד תעשיית סרטים מקומית. במקביל עסק בייצור גלויות מנופי הארץ, שאוירו על ידי הצייר שמואל בן דוד. בן דוד היה אמן וצייר יליד בולגריה, שהחל את לימודי האומנות שלו בבולגריה מולדתו, שם היה תלמידו של בוריס שץ, ולאחר עלייתו לארץ בסוף שנת 1905 למד במחזור הראשון של בצלאל, שהחל את פעילותו בשנת 1906. בדומה לבן דב, גם בן דוד החל מלמד בבית הספר לאחר סיום לימודיו.

גלויה זו מורכבת ממספר חלקים נפרדים: תצלום (שצולם על ידי בן דב) המוקף במסגרת מאוירת, וכן חלק המכיל טקסט ומרובע קטן המהווה מקום לבול - שאוירו ועוצבו על-ידי בן דוד. בתצלום נראים בניין בצלאל, ולפניו שתי דמויות המשוחחות זו עם זו. על ראש המבנה ניצבת מנורה בעלת שבעה קנים. על גבי התצלום ובמרכז הגלויה נראית מנורה מאוירת בעלת שבעה קנים, ולימינה גבר העוסק בהרכבתה או בתיקונה. הגבר לבוש כותונת פסים ארוכת שרוולים הקשורה באבנט. הוא חובש כיפה גדולה, ולפניו זקן ופאות קצרות. המנורה עצמה מעוטרת בדימויים של עצי תמר,

תיאור היצירה

ומאחוריה קורנת שמש, שמרכזה נמצא בראש הקנה המרכזי של המנורה. לצד השמש, הרקע כולל גם דימויים של כלי עבודה שונים, ביניהם ניתן לראות גרזן ומחוגה. בפינה השמאלית העליונה של הגלויה מופיע דימוי מיניאטורי של נוף מגדל דוד שגם לצידו שמש קורנת, ולפניו עומדת מצלמת ראינוע שבקרו העדשה שלה כתובות השורות "י. בן דוב" ושורה נוספת.

בחלקה הימני והתחתון של הגלויה מופיע הטקסט "ראה קראתי בשם בצלאל ואמלא אתו רוח אלהים בחכמה ובתבונה ובדעת ובכל מלאכה" - חלק מפסוק מספר שמות, שבו אלוהים ממנה את בצלאל בן אורי להיות בונה המשכן.

עיצוב הגלויה ממחיש היטב מאפיינים רבים של העיצוב בבצלאל הישן: אוריינטליזם בעיצוב הדמויות ושימוש בדמות התימני כמייצג את אבותינו (וכאן ספציפית כנראה את בצלאל בן אורי, בונה המשכן המקורי); שימוש בדימוי השמש כמייצגת את שיבת ציון, החוזר כאן פעמיים - במרכז הגלויה, ישירות מעל מנורת בית המקדש, וכן בדימוי מגדל דוד בחלק הגלויה המיועד לבול; עיצוב בזיקה למסורות העיצוביות שהביאו איתם האמנים מאירופה תוך הוספת מוטיבים מנופי המקום - במקרה זה, איור המושפע מסגנון האר נובו, תוך הוספת דמות התימני ועיטורי עצי הדקל וכן שילוב בין מוטיבים יהודיים כגון מנורת בית המקדש ומגדל דוד לבין מוטיבים ציוניים, כגון מבנה בצלאל עצמו.

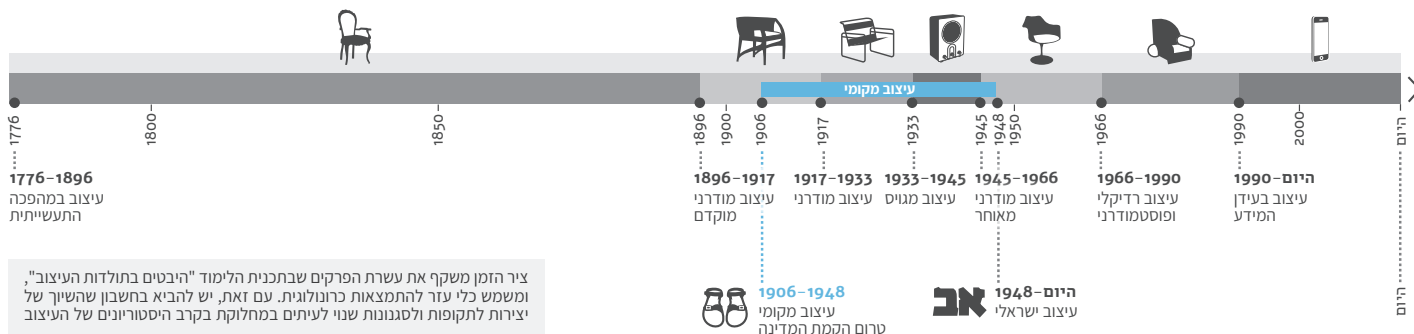
גלויה זו הייתה חלק מתוך מכלול עבודות - גלויות, איגרות שנה טובה, בולים וחפצי נוי - שבהן נעשה שימוש במוטיבים משיחיים וציוניים כאחד, אשר יצרו שפה חזותית ששיקפה את הגישה הציונית והצליחה להפיץ אותה בקרב קהילות יהודיות ברחבי העולם. הגלויה, בדומה לעבודות נוספות שיוצרו בבצלאל, הייתה חלק מתעמולה שיצרה דעת קהל חיובית לרעיון הציוני, עודדה תמיכה המונית ברעיון הציוני והובילה להתגברות העלייה היהודית לארץ ישראל.

- מאמר על יעקב בן דב ועל תפקידו בראשית תעשיית הקולנוע בארץ:
http://www.ybz.org.il/_Uploads/dbsAttachedFiles/Article_38.6.pdf
- "אביב בארץ ישראל", תיעוד משנת 1928 של החיים בארץ ישראל שצולם על-ידי בן-דב:
<https://www.youtube.com/watch?v=dBDuUKm8SyU>
- יומן מקומי על ארץ ישראל, מתוך ארכיון שפילברג לסרטים יהודיים:
<https://www.youtube.com/watch?v=gRMstBUPeMU>
- תערוכת תצלומים של בן-דב:
<https://www.youtube.com/watch?v=G8qfpzNrPTM&t=281>

שם הכותב: יובל אברמי

תאריך: 22.7.19

משרד החינוך מנהל תקשוב, טכנולוגיה ומערכות מידע, הפיקוח על מגמת אמנויות העיצוב

היצירה: בקר בפלשתינה Visit Palestine

פרנץ קראוס, VISIT PALESTINE (בקר בפלשתינה), 1936. The Palestine Poster Project Archives (PPPA). צילום: שימוש הוגן

פרטים	שם היצירה: בקר בפלשתינה Visit Palestine
	שנה: 1936
	טכנולוגיות ייצור: הדפס
	מעצב: פרנץ קראוס
	סגנון: סגנון בצלאל החדש

פרנץ קראוס היה מעצב גרפי שנולד באוסטריה ועלה לארץ ישראל בשנת 1934. הוא הביא עמו מאירופה שיטות עבודה בפרסום ובעיצוב גרפי שלא היו נהוגות עד אז בארץ ישראל, והפך לגורם משפיע על תחום העיצוב בשנות הקמת המדינה, בין השאר מתוקף תפקידו כאחד ממייסדי אגודת המעצבים הגרפיים בישראל. עם לקוחותיו נמנו מפעל הסיגריות דובק וחברת עלית, לה עיצב את מותג שוקולד הפרה המפורסם שקיים עד היום. בשנת 1936 יצר קראוס את אחת מעבודותיו המפורסמות ביותר: כרזת "בקר בפלשתינה" שעיצב לאגודה לפיתוח התיירות בארץ ישראל, כדי לעודד תיירים ציונים לבקר בארץ ישראל (מתוך כוונה לעודד אותם גם להשתקע בה).

הכרזה מציגה את נוף העיר העתיקה של ירושלים כפי שהיא נראית מכיוון הר הזיתים בשעת השקיעה. הקרקע בגוון אדמדם והשמים בצהוב. הפלטה של הכרזה מורכבת בעיקר מצבעי אדמה, צהוב וחום, שעל גביהם בולטת העיר העתיקה בגוני כחול ותכלת. ירושלים ניתנת לזיהוי לפי חומות העיר העתיקה המקיפות את הר הבית ובמרכזו כיפת הסלע. מאחורי העיר העתיקה ניצבים בתי ירושלים המערבית, ולפניה (לכיוון הצופה) רגבי אדמה לא מעובדת, המהווים

את צלע הר הבית. במישור הקדמי של הכרזה נראית צללית של עץ עבות, הממסגר את הכרזה כולה. גזע העץ משתרע לאורך צלע שמאל של הכרזה, ועלי העץ מתפרשים לרוחב כל הצלע העליונה וכאילו מסוככים על העיר. מתחת לדימוי כתובות בשתי שורות המילים "בקר בפלשתינה" (VISIT PALESTINE), באותיות גדולות ובפונט סן-סריפי.

הכרזה מדגימה את סגנון העיצוב הגרפי שרווח באותה תקופה בארץ ישראל: שילוב אלמנטים מקומיים עם סגנון עיצוב אוניברסלי וסגנון היוגנדשטיל, ושאיבת השראה ממסורת הריאליזם הסוציאליסטי תוך שינוי פלטת הצבעים – שימוש בפלטה המושפעת מצבע הנוף הישראלי: גוני ירוק וחאקי וצבעי אדמה.

הכרזה זכתה להצלחה בתקופתה אך יחסית נשכחה, עד שב-1995 גילה אותה מחדש המעצב הישראלי דוד טרטקובר. באישורו של קראוס הדפיס טרטקובר מחדש את הכרזה, והיא זכתה לפופולריות רבה. מלבד הפופולריות שלה בקרב צופים ציוניים (בתקופת הדפסתה הראשונה), הכרזה זכתה להצלחה גם בקרב הפלסטינים עקב השימוש במילה Palestine והמקום המרכזי שתופסת כיפת הסלע בכרזה, ואמנים פלסטיניים אף יצרו לה גרסאות שונות. במרוצת השנים הפכה הכרזה – הן בגרסתה המקורית והן בגרסאות שנוצרו בהשראתה – לסמל המאבק הלאומי הפלסטיני, ובכך היא ייחודית, שכן היא כוללת דימוי יחיד ששימש שתי תנועות לאומיות שונות ומנוגדות.

- כתבה מעיתון "הארץ" על תולדות הכרזה:

<https://www.haaretz.com/jewish/1905-the-man-behind-visit-palestine-poster-is-born-1.5382505>

- גרסאות פלסטיניות לכרזה באתר פרויקט ארכיון הכרזות הפלסטיני:

<http://www.palestineposterproject.org/poster/visit-palestine-shomali>

<http://www.palestineposterproject.org/poster/visit-free-palestine-2>

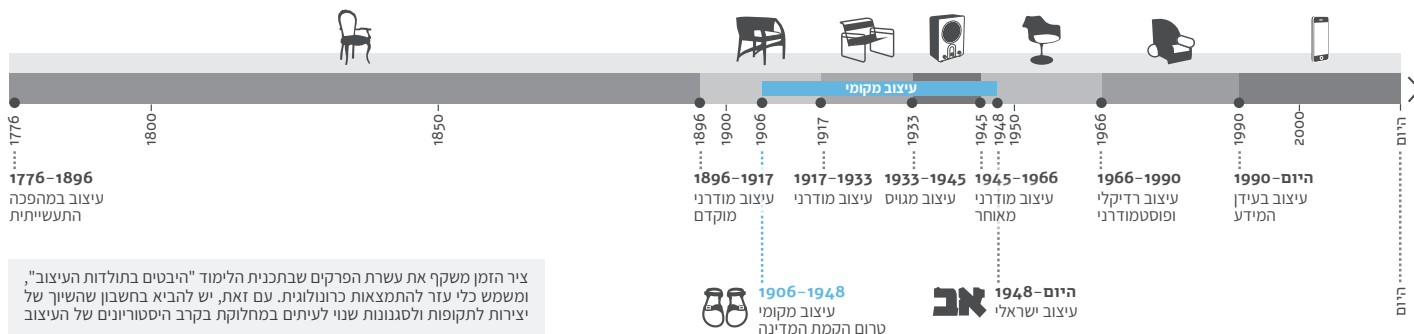
<https://www.palestineposterproject.org/poster/visit-palestine-arabic>

<https://www.palestineposterproject.org/poster/visit-palestine-des-affiches-pour-gaza>

שם הכותב: יובל אברמי

תאריך: 29.3.19

משרד החינוך מנהל תקשוב, טכנולוגיה ומערכות מידע, הפיקוח על מגמת אמנויות העיצוב

יוסף ברסקי, גימנסיה הרצליה, תל אביב, 1905. צילום: ספריית קונגרס, אוסף מטסון, ויקימדיה

היצירה: גימנסיה הרצליה, תל אביב

פרטים	שם היצירה: גימנסיה הרצליה, תל אביב
	שנה: 1905
	חומרים: בטון, טיח, פלדה, אבן, זכוכית ועץ
	אדריכל: יוסף ברסקי
	סגנון: אדריכלות המנדט - אוריינטליזם אקלקטי

חזית בניין גימנסיה הרצליה שתכנן האדריכל יוצא אודסה יוסף ברסקי בהזמנתו של מנחם שינקין הייתה מופת של אדריכלות אקלקטית בניחוח אוריינטליסטי. בזכות מעורבותו של בוריס שץ, מייסד ומנהל "בצלאל", החזית הסימטרית שילבה אזכורים לבית המקדש לצד קשתות ועמודים המזוהים עם אדריכלות מוסלמית. הכניסה הראשית למבנה הורמה מהרחוב בשלוש מדרגות שהובילו לפתח מקושת שמעליו שלושה חלונות ממוסגרים יחדיו בתבליט אבן של קשת נוספת. משני צדי הכניסה נבנו שני צריחים רחבים שסימלו את העמודים יכין ובוועז שמתוארים בכניסה לבית המקדש. שני אגפי המבנה ניצבו בסימטריה משני צדי הכניסה המונומנטלית. החזית של אגפים אלה התבססה על ארבע קשתות שמסגרו כל אחת שני פתחים, אחד בכל קומה. בקצה האגף היה חלק מובלט יותר שעיצבוו הדהד את הכניסה הראשית והפך את החזית למשפט ברור ורהוט.

גימנסיה הרצליה נבנתה בתל אביב כשזו עוד נקראה אחוזת בית והייתה פרבר גנים קטן בחולות ליד העיר יפו. בתכנון המקורי של אחוזת בית לא הוקצה מקום לבית הספר בעיקר בגלל מצוקה כספית שלא אפשרה לרכוש מגרש. בתחילה

פעלה הגימנסיה בדירה פרטית, ולאחר מכן בבניין בשכונת נווה שלום. השם גימנסיה הרצליה ניתן עם המעבר לבניין המפואר בקצה רחוב הרצל. ההחלטה למקם שם את הבניין הפכה אותו למבנה מרכזי בשכונה החדשה, אך גם הייתה הסיבה להריסתו בשנת 1960: מבנה הגימנסיה יצר בעיות תנועה כשכלי הרכב נעשו מרכיב משמעותי בעיר. טיעון נוסף בעד ההריסה היה מצבו הפיזי של המבנה, אבל תלמידי המחזורים האחרונים שלמדו בבניין מתעקשים שהוא היה במצב סביר ביותר בשנותיו האחרונות.

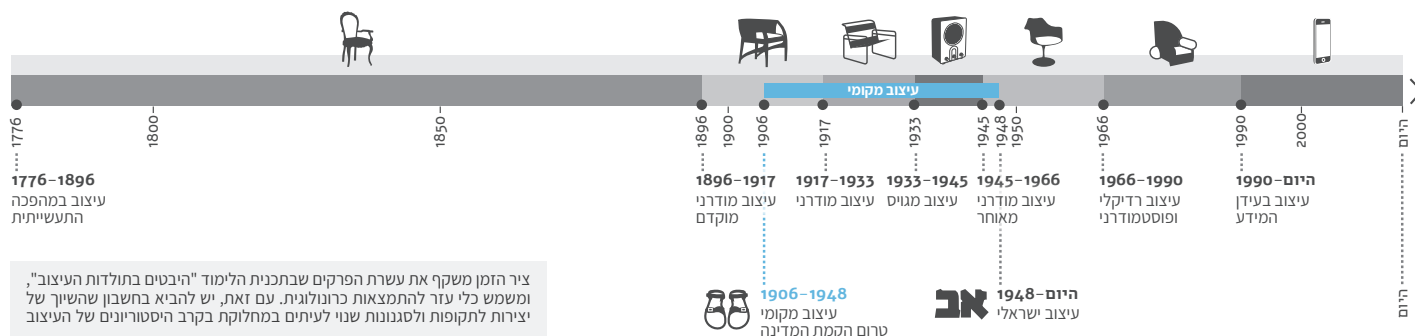
בשנת 1962 נבנה על שרידי הגימנסיה גורד השחקים הראשון בישראל, מגדל שלום מאיר, שתכננו האדריכלים יצחק פרלשטיין וגדעון זיו. את הרעיון לגורד השחקים הגה האדריכל הבינלאומי איי אם פיי במסגרת ביקורו בארץ. הריסת הגימנסיה הפכה את הבניין לסמל לחוסר הכבוד של תל אביב לעברה, ויש הטוענים שהדבר הניע את העיסוק העירוני בשימור אדריכלי ואת המודעות לחשיבותו. חזית הבניין משמשת עד היום כלוגו של המועצה לשימור אתרים.

- <http://tel-aviv.millennium.org.il/NR/exeres/41E86AF9-0B54-49B1-9DA0-206A858FA6EB,frameless.htm>
- <https://travel.walla.co.il/item/2673243>
- <https://kotar.cet.ac.il/KotarApp/Viewer.aspx?nBookID=96782691>
- <https://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-4422353,00.html>

שם הכותבת: שני שילה

תאריך: 8.19

משרד החינוך מנהל תקשוב, טכנולוגיה ומערכות מידע, הפיקוח על מגמת אמנויות העיצוב

אריה שרון, מעונות ה"ד", תל אביב, 1935. צילום: ויקימדיה 2.5 BY-SA CC

היצירה: מעונות ה"ד", תל אביב

שם היצירה: מעונות ה"ד", תל אביב

שנה: 1935

חומרים: יציקות בטון, זכוכית במסגרות מתכת, טיח לבן, עץ ומרצפות ביציקת טרצו

אדריכל: אריה שרון

סגנון: הסגנון הבינלאומי

מעונות העובדים ה"ד" נבנו כחלק ממאמציה של תנועת העבודה לשפר את חיי הפועל העירוני. זו תפיסה סוציאליסטית שהייתה הבסיס הרעיוני של האדריכלות המודרנית המוקדמת ומזוהה בעיקר עם תנועת הבאהאוס. את המעונות תכנן אחד מהאבות המייסדים של האדריכלות הישראלית: אריה שרון, בוגר בית הספר של הבאהאוס שסיים את לימודיו בבית הספר ב-1929. הבניין נבנה בצורת האות ח' סביב חצר מרכזית שבה רוכזו כל השימושים הציבוריים הנדרשים לפועל, כמו גן ילדים, מכבסה וצרכנייה. שימושים אלה היוו את לב הבניין, לצד משטח דשא רחב ידיים שנועד למפגשים בין הדיירים ולמשחק הילדים.

שרון שאב את ההשראה לעיצוב מפרויקט הדיור הניסיוני אחוזת ויסנהוף שיזם האדריכל מיס ואן דר רוהה ב-1927 בשטוטגרט, מפרויקט וינה האדומה שתוכנן כקומפלקס עירוני לפועלים ומפרויקט פרנקפורט של האדריכל ארנסט מאי. החזית הפונה לרחוב הייתה בעלת קווים נקיים ואופיינה בעיקר במרפסות זיזיות קטנות יחסית שהותאמו לתנאי האקלים. את המאסה האדריכלית של החזית שברו פירי המדרגות שתוכננו עם חלונות מחולקים לרוחב הפיר כולו. הבחירה

פרטים

תאור ופרטים על היוצר והיצירה

להפנות את לב הבניין לחצר הפנימית היא חלק מהאפיון של הבניין כמרחב פועלי צנוע המנותק מהעיר הבורגנית. ההעמדה מסביב לחצר גם אפשרה אוורור טבעי המתבסס על שני כיווני אוויר בכל הדירות. ההתאמה לתנאי האקלים נשמרה גם בגודל החלונות, שמנע חדירה של אור ישיר רב לדירות, ובהרמת חלק מהחזית על עמודים, שיצרו מרחב מפולש שלא הפריע לתנועת האוויר.

תוכנית פנים הדירות בבניין הייתה צנועה ופשוטה. הדירות תוכננו כך שכל פיר מדרגות הוביל לשתי דירות בכל קומה. הול כניסה קטן קיבל את פני הבאים, כאשר מצדו האחד היה המטבח, כולל מרפסת שירות שאפשרה אוורור מיטבי לחלק זה, ומצדו השני היו חדרי השינה. כל דירה כללה שני חדרי שינה שהופרדו זה מזה באמצעות חדרי הרחצה. הסלון וחדר האוכל היו באותו חלל. שרון תכנן גם מחיצה קלה בין אחד מחדרי השינה לחדר האירוח, שאפשרה להגדיל את המרחב הציבורי בדירה במקרה הצורך.

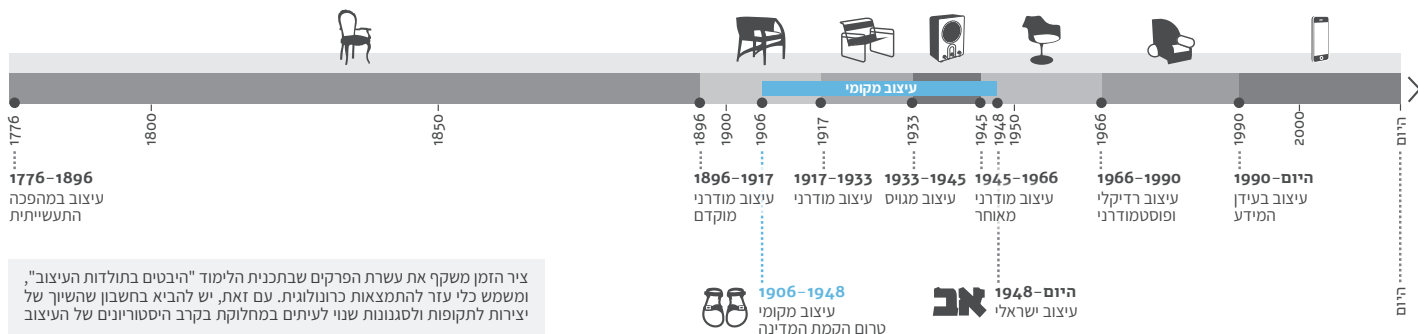
מעונות הו"ד לא היו מעונות העובדים הראשונים שנבנו בתל אביב, אך הם המפורסמים שבהם בגלל רשימת הדיירים המוכרים ברובם שכללה את לוי אשכול, מרדכי נמיר ואברהם שלונסקי. בדומה לשאר מעונות העובדים בעיר, גם את מעונות הו"ד הקימה אגודה שיתופית שאפשרה לחבריה למטב את עלויות הבנייה ונתנה להם חופש פעולה בעיצוב ביתם. לדוגמה, האדריכל נבחר על ידי חברי האגודה שהיו בהמשך דיירי הבניין. המעונות נבנו בתקופה של פריחה בהתפתחותה של תל אביב לכיוון צפון. פריחה זו התבססה בעיקר על יזמות פרטית. לעומתה, תפיסת הקואופרציה של הבניין שימשה ככלי המדגיש את כוחה של קבוצת הפועלים, ובמקביל אפשרה לקרן הקיימת, בעלת הקרקע, למנוע ספסרות בקרקע.

- <https://sites.google.com/a/tlv100.net/tlv100/dizengof-center/meonot-hod>
- <https://www.haaretz.co.il/news/education/1.1219810>
- <https://www.makorishon.co.il/nrg/online/54/ART2/157/746.html>

שם הכותבת: שני שילה

תאריך: 8.19

משרד החינוך מנהל תקשוב, טכנולוגיה ומערכות מידע, הפיקוח על מגמת אמנויות העיצוב

ג'ניה אורובוק, כיכר דיזינגוף, 1935. צילום: ויקימדיה, נחלת כלל

היצירה: כיכר צינה דיזנגוף

פרטים	שם היצירה: כיכר צינה דיזנגוף
	שנה: 1934
	חומרים: משטחי אבן, מזרקה, בריכה ואזורים מגוננים
	אדריכלים: ג'ניה אורובוק ושותפה י' גריניץ'
	סגנון: הסגנון הבינלאומי

כיכר צינה דיזנגוף תוכננה כחלל עירוני בעל מראה אחיד מתוך תפיסה של אזורים עירוניים כמרחבים למפגשים שנועדו לרווחת התושבים. בהתאם ניתן להתייחס לתכנון הכיכר כאל ניסיון ליצור "סלון" עירוני בלבה של תל אביב התוססת של אותם ימים. הכיכר נחנכה בשנת 1938, ביום השנה השמיני למותה של אשת ראש העיר, הגב' צינה דיזנגוף, שהכיכר נקראת על שמה.

האדריכלית ג'ניה אורובוק ושותפה למשרד י' גריניץ' נבחרו לתכנן את הכיכר בעקבות תחרות שיזמה עיריית תל אביב ב-1935. שופטי התחרות נמנעו מלהכריז על זוכה, ונתנו את המקום השני ואת התכנון בפועל לאורובוק ולגריניץ'.

אורובוק תכננה את הכיכר בהתאם לדגם האירופאי שהתבסס על גינון פשוט שבלבו מזרקה, שבין השאר יצרה תחושה קרירה יחסית. הכיכר הוקמה במרכז רחוב דיזנגוף (במפגש הרחובות בינו ובין הרחובות פינסקר וריינס), אז אחד הרחובות השוקקים של תל אביב, והיא הכיכר הראשונה שתוכננה בצורה מסודרת כחלק מתוכנית גדס - תוכנית המתאר הראשונה של העיר שיצר מתכנן הערים הסקוטי פטריק גדס ב-1925.

אוורבוך תכננה את הסכמה האדריכלית של הכיכר ואת המראה האחד של חזיתות המבנים שהקיפו אותה.

את המבנים שהקיפו את הכיכר תכננו אדריכלים שונים כמו יהודה מגידוביץ', שתכנן את קולנוע אסתר, היום מלון סינמה, ואריה שרון, שתכנן את קולנוע חן. צורתה המעוגלת של הכיכר התבטאה גם בעיצוב חזיתות הבניינים שעטפו אותה. למשל, בתחתית של כל מרפסת היה "סינר בטון" ששימש להצללה, והוקפד שכל המבנים יהיו בעלי גובה אחיד. את הגיגיון בכיכר תכנן אדריכל העיר באותן שנים, יעקב בן סירה.

הכיכר זכתה לפופולריות רבה, ואלפי מבקרים הגיעו למקום במיוחד כדי לחזות בה וליהנות ממראה העוברים והשבים. בסוף שנות השישים, עקב התפתחותה של תל אביב והעלייה במספר כלי הרכב הממונעים, הפכה הכיכר למרחב מפויח ונדרש בה שינוי תפיסתי. האדריכל צבי לישר יישם שינוי זה בשנת 1978 כשיצר הפרדת מפלסים בין הכיכר לכביש שתכנן, והעלה את הכיכר מעל למפלס הרחוב.

בשנת 2019 הסתיים שיפוץ נוסף של הכיכר, שהוביל משרד אדריכלי הנוף מוריה סקלי, והכיכר חזרה למפלס הרחוב כפי שהיה בתקופתה הראשונה.

• <https://xnet.ynet.co.il/articles/0,7340,L-5353906,00.html>

• <https://www.haaretz.co.il/gallery/architecture/.premium-MAGAZINE-1.6530323>

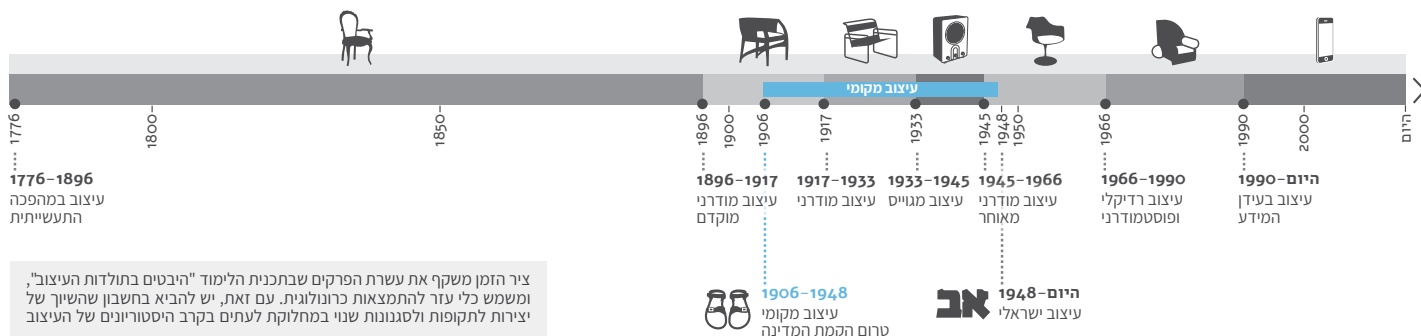
• <https://xnet.ynet.co.il/articles/0,7340,L-4823028,00.html>

• <https://www.tel-aviv.gov.il/Lists/digitalPostList/Attachments/1663/%D7%9B%D7%99%D7%9B%D7%A8%20%D7%A6%D7%99%D7%A0%D7%94%20%D7%93%D7%99%D7%96%D7%A0%D7%92%D7%95%D7%A3%20%D7%9C%D7%90%D7%95%D7%A8%D7%9A%20%D7%94%D7%A9%D7%A0%D7%99%D7%9D.pdf>

שם הכותבת: שני שילה

תאריך: 8.19

משרד החינוך מנהל תקשוב, טכנולוגיה ומערכות מידע, הפיקוח על מגמת אמנויות העיצוב

היצירה:

צלחות עבודת דמשק לבצלאל

מעצבת לא ידועה, צלחות עבודת דמשק לבצלאל, שנות ה-20. אוסף מוזיאון ישראל, ירושלים. צילום: © מוזיאון ישראל, ירושלים

שם היצירה: צלחות עבודת דמשק לבצלאל
שנה: שנות ה-20 של המאה ה-20
חומרים: נחושת מרוקעת עם עיטורי מתכת
מעצב: לא ידוע
סגנון: עיצוב מקומי - עיצוב עברי מבית הספר של בצלאל

בבצלאל, בית המדרש למלאכת האומנות שייסד בוריס שץ, פעלו מספר סדנאות של אומנים שנועדו לפתח ולשמר מסורות מקומיות של עבודות יד. בסדנאות אלו הועסקו תושבי ירושלים שעסקו בעבודת יד ולא זכו לקרדיט על עבודתם. בין השאר עיצבו האומנים צלחות דמשק שהתבססו על עבודות מתכת שהביאו איתם יהודי סוריה, וכללו שיבוץ של פליז ונחושת.

הצלחת שעיצב סטודנט בסדנת הריקוע של בצלאל היא עיגול מושלם ששוליו גבוהים ממרכזו. הנחושת הרקועה שממנה עשויה הצלחת מעוטרת בשוליה העליונים בעיטור גיאומטרי המבוסס על שני מעגלים שביניהם שני קווים, אחד כחול והשני אדום, המשתרגים זה בזה. במרכז הצלחת כתוב "בצלאל" באותיות אדומות מעוטרות בקליגרפיה. מסביב למילה "בצלאל" רקוע מגן דוד בשלוש שכבות קוויות שצבעות בכחול, והוא מוקף בעיטורים מעוגלים בהשראת עולם הטבע.

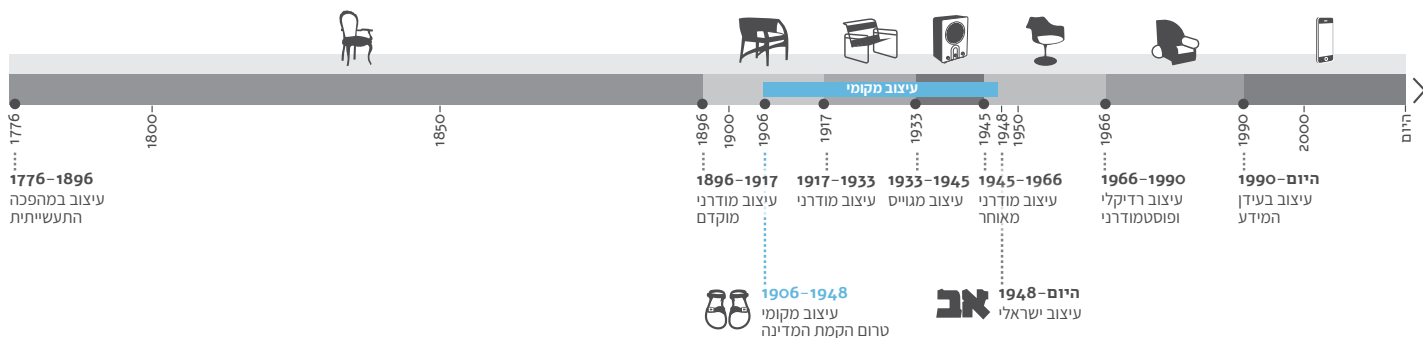
מראה הצלחת מבטא את התפיסה שפיתח בוריס שץ בבצלאל ובמסגרתה רצה לשלב בין מלאכות יד מסורתיות יהודיות ובמקביל לפתח באמצעות אמני בית הספר ותלמידיו סגנון עברי מקומי שיבטא את התפיסה הלאומית המתחדשת.

- טרטקובר, ד' ועפרת, ג' (עורכים). (2006). בצלאל 100, (ספר ראשון). תל אביב: מועצת הפיס לתרבות ואמנות.
- <https://www.globes.co.il/news/article.aspx?did=1000453327>

שם הכותבת: שני שילה

תאריך: 6.2.19

משרד החינוך מנהל תקשוב, טכנולוגיה ומערכות מידע, הפיקוח על מגמת אמנויות העיצוב

היצירה: סנדלים תנ"כיים

https://he.wikipedia.org/wiki/%D7%A1%D7%A0%D7%93%D7%9C%D7%99%D7%9D_%D7%AA%D7%A0%22%D7%9B%D7%99%D7%99%D7%9D

פרטים	שם היצירה: סנדלים תנ"כיים
	שנה: שנות ה-30
	טכנולוגיית ייצור: סנדלים עם סוליית עור ורצועות עור משולבות אבזמים
	מעצבים: צבי וקלמן רוזנבליט

קלמן רוזנבליט ואביו צבי רוזנבליט עלו ארצה מהולנד ופתחו ברחוב דיזינגוף בית מסחר וסדנת ייצור לסנדלים. הם בחרו לתת למקום שפתחו את השם התנכ"י "נמרוד". זה היה חלק מהניסיון למצוא ביטוי מקומי לפריטים שהם עיצבו ולחבר אותם למסורות מקומיות ולהיסטוריה התנכ"ית, חיפוש סגנוני שהיה נפוץ מאוד באותן שנים בתחומים רבים. בקטלוג החברה נכתב ש"סנדלי נמרוד מיוצרים בעבודת יד בישראל, לפי מסורת עתיקה ותוך שימוש בידע מודרני שהועבר מאב לבן מאז ימי התנ"ך".

כאמור, החיפוש אחר המקומיות לא נעצר רק בשמה של החברה, אלא גם בפריטים שייצרו בה. בחברה התחילו לייצר סנדלים שבהמשך קיבלו את השם "סנדלים תנ"כיים". הסנדלים התבססו על מבנה פשוט שכלל סוליה שעליה מחוברות שתי רצועות עור המהדקות את הסנדלים לרוחב כף הרגל ולקרסול. העור היה בדרך כלל בצבעי חום ושחור.

דגם הסנדלים הזה פותח עוד לפני הקמתה של חברת נמרוד. בגלל פשטות ההכנה היחסית ייצרו את הסנדלים בסנדלריות הקיבוצים. חברת נמרוד הביאה אותם מההתיישבות העובדת לרחובות תל אביב ולשאר הארץ. בספרה "סנדלים האנתרופולוגיה של סגנון ישראלי" מציינת תמר אלאור שבשנות החמישים והשישים המחקר הארכיאולוגי

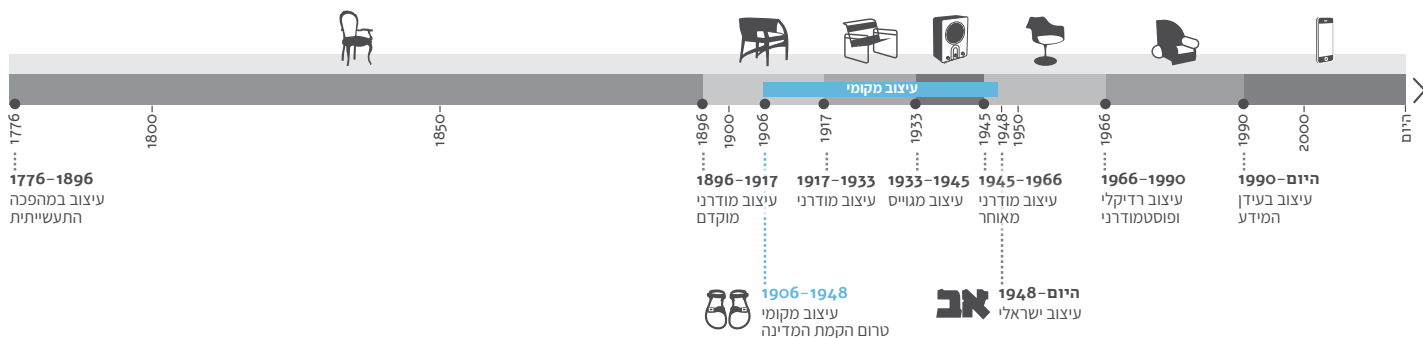
נהנה מפופולריות רבה, ואלפי אנשים היו באים לכנסי החברה הישראלית לארכיאולוגיה כדי להיחשף לחיבור לעבר ולאופנים שבהם חיו יהודים בעבר בארץ. הפשטות של המראה ותפיסת ה"הצנע הלכת" שקידם הממסד של אותם שנים, היו רוח גבית לשיווק הסנדלים לקהל הרחב שנהנה מן החיבור למסורות העבר.

- <https://www.haaretz.co.il/news/health/1.1101297>
- <https://www.yediot.co.il/articles/0,7340,L-4826588,00.html>
- <https://hamakolet.wordpress.com/2010/04/22/%D7%A0%D7%99%D7%97%D7%95%D7%97%D7%95%D7%AA-%D7%A9%D7%9C-%D7%A0%D7%95%D7%A1%D7%98%D7%9C%D7%92%D7%99%D7%94-%D7%97%D7%96%D7%A8%D7%AA%D7%95-%D7%94%D7%98%D7%A8%D7%A0%D7%93%D7%99%D7%AA-%D7%A9%D7%9C-%D7%94/%D7%A9%D7%94%D7%95%D7%9C%D7%9A-%D7%94%D7%99%D7%95%D7%9D/>
- <http://saloon.co.il/blog/%D7%96%D7%94-%D7%9E%D7%94-%D7%A9%D7%94%D7%95%D7%9C%D7%9A-%D7%94%D7%99%D7%95%D7%9D/>

שם הכותבת: שני שילה

תאריך: 7.19

משרד החינוך מנהל תקשוב, טכנולוגיה ומערכות מידע, הפיקוח על מגמת אמנויות העיצוב

ברנרד פרידלנדר, מנורת חנוכה, בקירוב 1940. אוסף פרטי. צילום: © מוזיאון ישראל, ירושלים

היצירה:

מנורת חנוכה

שם היצירה: מנורת חנוכה

שנה: סוף שנות השלושים של המאה ה-20

טכנולוגיית ייצור: פליז מצופה כסף

מעצב: ברנרד (דב) פרידלנדר

פרטים

ברנרד פרידלנדר היה בעל בית מלאכה לעיצוב כלי כסף. הוא עיצב וייצר מספר רב של חנוכיות מכסף. בדומה לצורפים נוספים שפעלו בארץ ישראל באותן שנים ניסה פרידלנדר לחבר בין מסורות יהודיות לתפיסות מודרניות ועיצוב עכשווי. ניסיון זה נבע מהרצון לאפיין מהו עיצוב ארץ ישראלי, ובהתאם לכך נהג פרידלנדר לכתוב על הפריטים לצד חתימת שמו את הביטוי "תוצרת הארץ".

תיאור היצירה

בית המלאכה של פרידלנדר שכן בתחילה בחולון, ובו עבד גם הצורף יהודה וולפרט כשעלה מגרמניה בשנת 1933. בית המלאכה היה חלק מתעשייה מצומצמת שייצרה כלים לבית, מזכרות וחפצי חן ממתכת. מי שעמדו בראש בית המלאכה היו לרוב היצרנים והמעצבים של תוצריו. היצרנים הקטנים, כמו פרידלנדר, שיקפו בעיצוב הפרטים את תפיסותיהם האידיאולוגיות לאומיות כתמיכה בבניין ישראל.

החנוכיות היו המוצר המרכזי של תעשיית המתכת הזעירה ונוצרו בדרך כלל מיציקה. עיצוב החנוכיות של פרידלנדר התבסס על שימוש נרחב בצורות גאומטריות ועל ויתור על קישוטים. כפי שניתן לראות בחנוכייה שייצר בשנות הארבעים, היא מתבססת על מערכת של שלוש קשתות מעוגלות ומאורכות, המצטלבות ביחד עם עוד שני קנים מכל צד ויוצרות

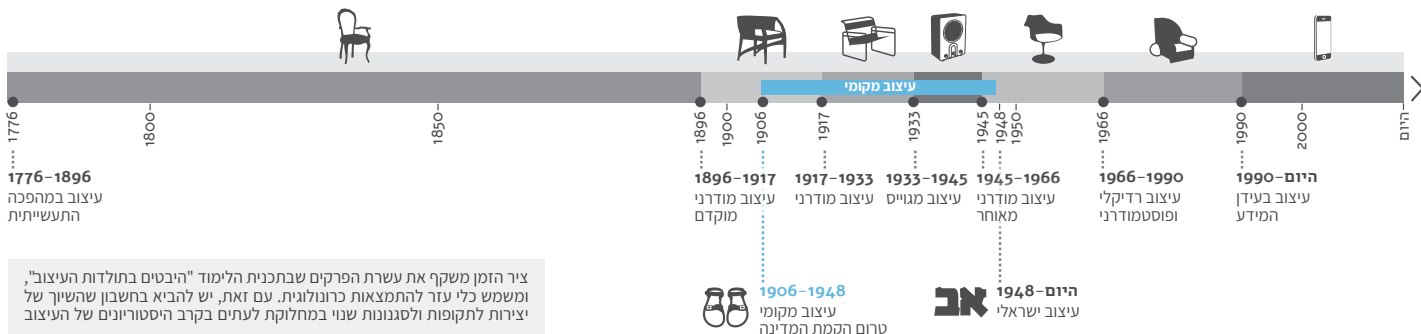
דירוג המזכיר כף יד או "חמסה". בסיס החנוכייה הוא עיגול עם חתך שיוצר שלוש מדרגות, ועליו מתחבר מוט מתכת הנושא את הקנים. השמש מהווה את ציר הסימטריה, והוא בולט בזכות גובהו ובזכות עיטור מגן הדוד המחובר לקנהו. כל פמוטים שנועדו להכיל את הנרות, מחוברים במעין מלבן מתכת, ובו פסוק מתנ"ך.

- <https://dev.kedem-auctions.com/he/product/%D7%A4%D7%9E%D7%95%D7%98%D7%95%D7%AA-%D7%AA%D7%95%D7%A6%D7%A8%D7%AA-%D7%91%D7%A8%D7%A0%D7%A8%D7%93-%D7%A4%D7%A8%D7%99%D7%93%D7%9C%D7%A0%D7%93%D7%A8/>
- וייזר – פרגוסון ש. (2012) וולפרט וגומבל: חלוצי הצורפות המודרנית בישראל. הוצאת מוזאון ישראל
- <https://www.haaretz.co.il/literature/study/.premium-1.3169976>

שם הכותבת: שני שילה

תאריך: 7.19

משרד החינוך מנהל תקשוב, טכנולוגיה ומערכות מידע, הפיקוח על מגמת אמנויות העיצוב

ציר הזמן משקף את עשרת הפרקים שבתכנית הלימוד "היבטים בתולדות העיצוב", ומשמש כלי עזר להתמצאות כרונולוגית. עם זאת, יש להביא בחשבון שהשייך של יצירות לתקופות ולסגנונות שנוי במחלוקת לעתים בקרב היסטוריונים של העיצוב

יחיא ימיני, רימונים לתורה דמויי עץ תמר, עבודת "בצלאל", אמצע המאה ה-20. אוסף מוזיאון ישראל, ירושלים. צילום: © מוזיאון ישראל, ירושלים

היצירה: רימונים לספר תורה

פרטים	שם היצירה: רימונים לספר תורה
	שנה: 1940
	חומרים: כסף רקוע, מקודח ומוטבע, עבודת פיליגראן ואבנים יקרות למחצה
	מעצב: יחיא ימיני
	סגנון: עיצוב מקומי - עיצוב בתקופת המנדט

יחיא ימיני הוא מעצב כלי קודש וצורף שהיה חלק מצוות האמנים שפעלו בבצלאל החדש ועבד במחלקת הכסף בבית הספר. מחלקה זו פעלה באמצעות אמנים מקומיים שעבדו על פי מסורות עבודת יד שפותחו בקהילות יהודיות לאורך שנים. האמנים יצרו פרשנות מודרנית למסורות העתיקות כחלק מתפיסתו של בוריס שץ, מייסד בית הספר, שרצה לפתח סגנון עיצוב עברי מקומי על בסיס מסורות פולקלור. הצד המודרני-טכנולוגי בתפיסה זו הפך למוקד בתקופת בצלאל החדש תחת שרביטו של מחליפו של שץ, יוסף בודקו.

ימיני עיצב את שני הרימונים לספר התורה במראה ששאב השראה מעצי הדקל הנפוצים במרחב של ארץ ישראל. מראה הרימונים מבטא את התפיסה שפיתח בוריס שץ בבצלאל, שרצה לשלב בין מלאכות יד מסורתיות יהודיות ובמקביל לפתח סגנון עברי מקומי שיבטא את התפיסה הלאומית המתחדשת.

הרימונים עשויים מלאכת מחשבת של פיתוחי כסף וצורפות, והם נראים כשני עצי דקל שכל אחד מהם צומח מתוך בסיס מעוגל המקושט בתבליטי כסף דקים שעוטפים את הבסיס. בין שני התבליטים משובצות בשורה אבנים יקרות למחצה,

פרטים

תאור ופרטים על היוצר והיצירה

וכל אבן מוקפת במעגל כסף מרוקע. מעל טבעת הבסיס נמצאת טבעת נוספת שעליה חרוט ציטוט מהתורה, והקצה מעוטר בעיטור גיאומטרי מעוגל. מעל חלק זה "צומח" גזע הדקל המרוקע במעוניינים המדמים את קשקשי העץ. מעל לגזע ניצבת טבעת נוספת של ריקועים גיאומטריים שסופה עיגול מעוטר שממנו מתפרשים "ענפי" הדקל ומתעגלים סביבו. הצמרת של כל דקל מסתיימת בכדור כסף קטן.

• https://museums.gov.il/he/items/Pages/ItemCard.aspx?IdItem=ICMS_IMJ_195966

שם הכותבת: שני שילה

תאריך: 6.2.19

משרד החינוך מנהל תקשוב, טכנולוגיה ומערכות מידע, הפיקוח על מגמת אמנויות העיצוב

240 ש"ש | (כיתות י"א-י"ב)

1776-1896
עיצוב במהפכה התעשייתית

1896-1917
עיצוב מודרני מוקדם

1917-1933
עיצוב מודרני

1933-1945
עיצוב מגוונים

1945-1966
עיצוב מודרני מאוחר

1966-1990
עיצוב דרזיקלי ופוסטמודרני

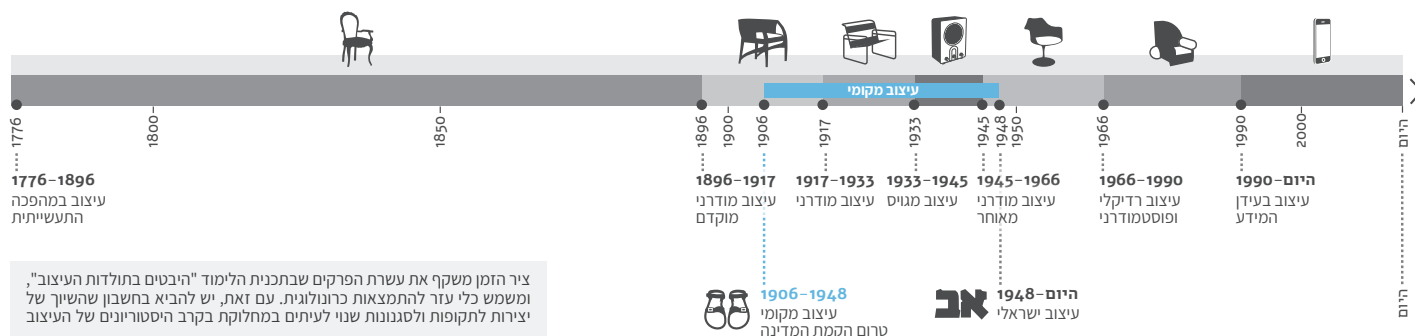
היום-1990
עיצוב בעידן המידע

היום-1948
עיצוב ישראלי

אב

1906-1948
עיצוב מקומי טרום הקמת המדינה

© כל הזכויות שמורות למשרד החינוך

פטריק גדס ופרנק מירס, בית דוד וולפסון (הספרייה הלאומית), 1930. צילום: ויקימדיה, CC BY-SA 3.0

היצירה:

**בית דוד וולפסון
(הספרייה הלאומית),
ירושלים**

שם היצירה: בית דוד וולפסון (הספרייה הלאומית), ירושלים
שנה: 1930
חומרים: בטון, פלדה, זכוכית, עץ ואבן
אדריכלים ומתכנני ערים: פטריק גדס ופרנק מירס
סגנון: אקלקטיות אוריינטליסטית

לאחר הקמתה של האוניברסיטה העברית בהר הצופים ב-1925 התעורר רצון לבנות ספרייה שתהיה ראויה למוסד אקדמי. למשימת התכנון של בית הספרים, הספרייה הלאומית על שם דוד וולפסון, נרתמו מתכנן הערים הסקוטי פטריק ג'ס (שתכנן בין השאר את תוכנית אב לתל אביב ואת תוכנית האב של האוניברסיטה העברית בהר הצופים, שלא יצאה לפועל) והאדריכל פרנק מירס. אוסטין סנט ג'ון הריסון, האדריכל הראשי של ממשלת המנדט, שימש כיועץ התכנון.

הקמת הבניין מומנה בזכות תרומתו של דוד וולפסון, שהקדיש בצוואתו את כספו למטרות ציוניות. תרומתו של וולפסון לא נעצרה במימון; גם חלק מרהיטי ביתו הועברו לספרייה ושולבו בפרטים שעיצבה האדריכלית לוטה כהן, שהייתה אמונה על עיצוב הפנים של הבניין. את הקרקע תרמה הקרן הקיימת לישראל.

בהתאם לתפיסה האדריכלית שקידמה ממשלת המנדט ובהתאם לתפיסות אוריינטליסטיות של אדריכלים אירופאיים במזרח, תוכנן הבניין באבן תוך שימוש באלמנטים המזוהים עם האדריכלות המזרחית, כמו קשתות, ואף כיפה ביזנטית שמוקמה מעל למבנה הכניסה המרכזי של הבניין.

למבנה יש חזית סימטרית שמודגשת בעזרת מערכות של חלונות מקושטים – שלושה בקומת הכניסה וארבעה בשתי הקומות שמעל – והוא חופה כולו באבן בעיבוד ידני גס (חיפוי האבן היה חובה בבנייה בירושלים על פי החלטת ממשלת המנדט). מבחינת המתכננים האירופאים כמו גדס, מירס והריסון, התפיסה האוריינטליסטית נועדה לשמר מסורות בנייה מקומיות, גם אם היו מיושנות. זה היה שימור של מעין עבר מדומיין והפיכתו לחלק מההווה המודרני.

המבנה לא הצליח למלא את ייעודו כספרייה לאומית לאורך שנים בגלל מצוקת מקום. מלחמת העצמאות, שבמהלכה נותק קמפוס הר הצופים מירושלים והפך למובלעת, הקשתה גם היא על תפקוד הבניין. בשנת 1955 הוקמה הספרייה הלאומית בקמפוס האוניברסיטה העברית בגבעת רם, והבניין שתכננו האדריכלים זויה ארמוני, חנן הברון, שמעון פובזנר, אברהם יסקי, שלומית נדלר, מיכאל נדלר ואמנון אלכסנדרוני החליף את בית הספרים הוותיק.

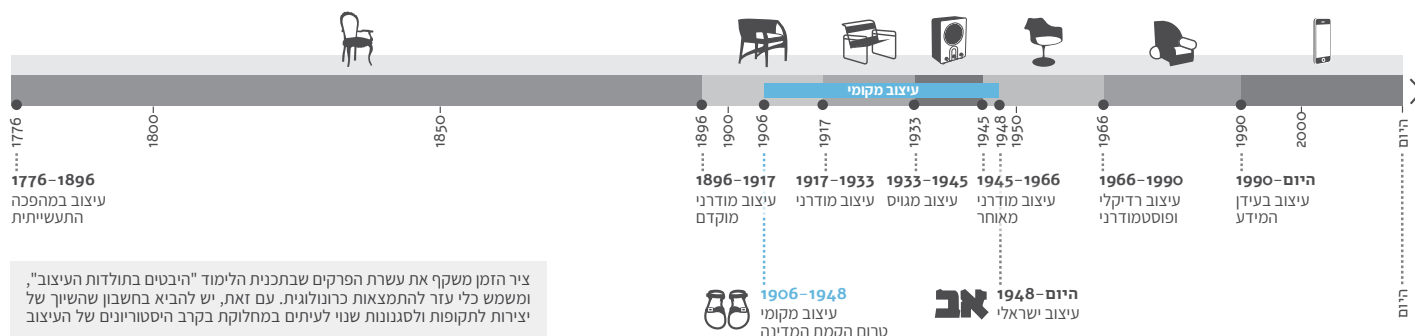
• <http://historical-archive.shikunbinui.com/item/ffaa48bb-c03e-4808-9a56-0cd845f299f4>

• https://www.ybz.org.il/_Uploads/dbsAttachedFiles/Article_76.7.pdf

שם הכותבת: שני שילה

תאריך: 8.19

משרד החינוך מנהל תקשוב, טכנולוגיה ומערכות מידע, הפיקוח על מגמת אמנויות העיצוב

האחים סמאחה, בניין סנסור בירושלים, 1931. צילום: ספריית קונגרס, נחלת כלל

היצירה: בניין סנסור בירושלים

פרטים	שם היצירה: בניין סנסור בירושלים
	שנה: 1931
	חומרים: יציקות בטון, חיפוי אבן
	אדריכלים: האחים סמאחה
	סגנון: עיצוב מקומי - האדריכלות מודרנית מנדטורית

בניין סנסור במרכז ירושלים, שאת בנייתו הזמין איש העסקים הפלסטיני כאמל מיכאיל סנסור מהאחים סמאחה, אדריכלים מביירות, נחשב לאחת הדוגמאות המפוארות ביותר של בנייה מודרנית ערבית של תחילת המאה ה-20. בנייתו שילבה טכנולוגיות בנייה מודרניות, כמו יציקות בטון, עם ביטויים סגנוניים המזוהים עם המזרח התיכון בכלל ועם הבנייה המקומית בפרט, כמו חצר פנימית. בניין סנסור נבנה כבניין משרדים, והוא משלב בין ערכים אדריכליים אירופאיים, שכוללים קווים נקיים, לעיטורים אוריינטליסטיים מאופקים יחסית כמו קשתות מחודדות, אבן מסותתת בגימור גס בקומת הרחוב וכרכובים.

הבניין נבנה בצורת משולש עם חצר פנימית וחזית מעוגלת בת שלוש קומות שפונה לרחוב. המשרדים מתפרשים במעגל סביב מערכת המדרגות המרכזית. בין 1934 לראשית שנות ה-50 פעל בבניין "קפה אירופה", שהיה אחד ממרכזי הבילוי החשובים בירושלים של אותן שנים. בתקופת המנדט נקראה הכיכר הקרובה לבניין על שמו, אך לאחר הקמת המדינה שונה שמה לכיכר ציון, על שם קולנוע ציון ששכן בסמוך.

המגרש שעליו נבנה הבניין היה שייך בתחילה לחברי קהילת ציון האמריקאית, שהחזיקו בבעלותם גם את אדמות הרצליה. הוא נמכר בגלל קשיים תקציביים ובסופו של דבר קנה אותו סנסור והקים עליו את הבניין הנושא את שמו. בזמן קרבות מלחמת העצמאות עזב סנסור את ירושלים, והבניין הועבר לניהולו של האפוטרופוס לנכסי נפקדים באמצעות חוק נכסי נפקדים שנחקק ב-1949. ב-1950 מכר האפוטרופוס את הבניין לחברת הכשרת היישוב.

- <http://www.nostal.co.il/Site.asp?table=Terms&option=single&serial=8829&subject=%E1%FA%E9%ED%20%EE%F1%F4%F8%E9%ED%20-%20%E9%F8%E5%F9%EC%E9%ED&portal=%E1%FA%E9%ED%20%E5%EE%E1%F0%E9%ED%20%EE%F1%F4%F8%E9%ED>
- קרויאנקר דוד (1989) אדריכלות בירושלים – הבנייה בתקופת המנדט הבריטי. כתר, מכון ירושלים, ירושלים.

שם הכותבת: שני שילה

תאריך: 8.19

משרד החינוך מנהל תקשוב, טכנולוגיה ומערכות מידע, הפיקוח על מגמת אמנויות העיצוב